

A' ROMAÍ TSASZARI ES AP. KIRALYI FELSEG.
NEK KEGYELMES ENGEDELMÉVEL.

Indítá BÉTSBÖL Szombaton 20. Septemberben 1788.

Az Erdélyi Szelekről ezt írják: „

A' múlt hónapnak 24-dikén azt veszik észre a'
mi ellenség előtt álló fegyvereseink a' ma-
gok Kémjeik által, hogy *Kimpelungándl* 3 vagy 6-
ezerből álló ellenség gyült-öszve olly tzéllal, hogy
a' *Váallyé-Mullyéri* Kordonnál lévő szelső őrizetre
minden-felől reá űszenek, és más-napra virradolag
meg-is jelenének mintegy 400-an a' *Rukuri* tetőn ;
de a' kik magokat tsak kevés idő alatt visszava-
nák. Éjtszakára kelve mind a' mi széllyel szágoda-
zó Népünk által, mind a' lok vigyázatokon rakott

tüzből észre-vevék a' miéink az ellenség egész erejének jelen-létét. A' mi Népünk egész éjjel fegyverben állá; de az ellenségtől ekkor meg-nem bántátek, hanem jó reggel szemlélnék vala mintegy 2500 gyalog és 3 vagy 4-ezer lovas ellenséget az Ország-útján fel-menni a' *Rukuri* tetőre; és leg-ottan magokat öljö rendbe fzedni, hogy a' mi velek szemben lévő Sergeinre ülsenek. 8-tzad-fél órakor meg-is esék az első ránk ütése a' gyalog ellenségnek; ütvén a' mi Népünknek bal-szárnyára, hol Hadnagy *Juillerát* az első Oláhi Seregből bizonyos számú Oláhokkal és 60 kemény lövő Vadászokkal áll-vala és a' kinek az *Orosz* Sergebéli Kapitány *Vallóvit* egy Kompaniával és egy ágyúval, a' *Gyulai* Seregből; Kapitány *Hafzlinger* egy tüzéggel és egy ágyúval segítségül jövének; mihelyt az ellenséget tsata el-kezdeték. De sok felől ütvén egyfzeribe az ellenség itten mind a' két szárnyán a' mi Népünk-re, minden-felől mint-egy 3 órákig tartott kemény-hadi-tüz támoda, mellyben az ellenség noha nagy dühöfsséggel folytató a' tsatát, még-is a' miéinknek áthatatos tüzők által, ekkor kényszerítettének más úttal venni magok eleibe. Midőn a' mi Kordonunknak 2 szárnyain ezen kemény tsata folya, az alatt a' közepén semmi rá-ütés nem történék; de minek utánna itt az ellenség vízfza veretett volna, rá-üte a' mi Kordonunknak közepére, hol 1 óráig tartott tüz után, az Oláhoknak fő Hadnagyak *Hertzing* a' jobb karján keresztül lövetvén; és a' maga Népétől magát hátra-húzni kéntelenítettvén, a' Köz-nép között olly rendetlenség támoda, hogy minnyájon

nyájon kezdének a' hegyről nyakra före szaladozni, és az ellenség tüzét kerülni. A' *Toskána* Húszár Sergeinek Obesflájdinántja Ott Ur azt észre vévén, leg-ottan elé-ugrata a' bal-szárnyáról, hogy az el-széledteket öfzve-gyűjtse és egy ujj ellent-állásra biztassa; de sem ő, sem Kapitány *Vilánd* és *Fronius* annyira uem mehetének, hogy az Oláhokat megint rendbe szedhették volna. Ekkor az Obester egy 3-fontos gollyóbifú ágyut vitetvén egy hegy-tetőre, hogy a' mi Sergeinkhez már nem meszfze lévő ellenségnek fel-ütött Veres Zászlóját lönék-le, megparantsolá *Fronius* és *Lang* Kapitányoknak, és az azokkal lévő Népnek, hogy *Karrét* tsinálnának, és az ellenséget a'vagysak addig tartoztatnák, míg a' Húszárság el-érkeznék; de lehetetlen vala, a' már rendjét, elzét, kedvét el-vesztett szaladó Oláságot tsak annyira-is rá-venni, hogy meg-áljon. Minnyájon szaladnak vala a' szélen lévő Sas tziper-felé, hól kélz Sántz lévén, minden igyekezetét meg-vette vala itt ujra az Obester és Obesflájdinánt, hogy leg-alább itt meg-állithassa az Oláhokat; de minden igyekezete haszontalan vala: jobbra és balra bé-menének az Erdőbe, és egy pár szempilantás alatt edgyet sem lehet vala szemlélni közülök. Könnyü vala hát ekkor az ellenségnek a' mi több Sergeinket meg-szalasztani, és edgyik szárnyát a' máfiktól el-szakasztani. Midön ezt a' *Toskána* Húszár Seregbéli Kapitány *Baranyai* észre-vette volna, az ott körül Sántzokban lévő kevés gyalogságot öfzve-szedte és *Karréba* állította, és maga-is kétzúg Húszársággal melléjek állott. A' Karéra rá-

ütött az ellenség; de Kapitány *Baranyai* nem tsal a' gyalogságot vitézül óptalmazta, hanem maga is a' Húzárokkal háromszor ütöt egy-más után az ellenségre, míg végre azt el-is kergette, hogy a' gyalogság magát a' maga ágyuival *Törtsvár* felé visszavonhatta. — A' bal-szárnyán álló Kapitányok, a' *Gyulai* Seregéből *Hafzlinger*, az *Orosz*éből *Vallovis*, hasonló-képpen öszve-vonák kevés Népeiket, hogy a' magok 2 ágyuikkal *Tertzburg*-felé visszavonnyák magokat. De mivel már az ellenség minden-felé ki-terjedett vala, és minden útokat elfoglalt vala, ezen Sergek a' visszamenetelben igen sok kárt vallottanak volna, ha egy *Orosz* Seregbéli Kapitány *Róth* által, kivel ezen Seregből 1 Kompánia vala, segítség nem nyújtatik vala; ki távúlról az ágyu-füstjéről vévén észre, hogy itt tűzben volna a' dolog, a' maga örző-hellyén fő Hadnagy *Rischt* hagyván, sebes nyargalvást ment vala ezeknek segítségére. — Ezen alkalmatósággal ama kemény szivü Székely Húzárs Kapitány Gróf *Gyulai* Ur által-is 20 *Orosz* Seregbéli katonák tartatának meg életben. Ezek Hadnagy *Seethal* és egy ágyuval a' többitől azután elszakasztatván az ellenség által, kergettetnek vala; de a' nevezett Kapitány az ellenséget mind addig tartoztata a' Székely Húzárokkal, ezek közé egynéhányszor mérgelesen bé-vágván; míg ezeknek útot nyitott a' szabadságra. — Midőn még eleinten tsak hamar észrevették volna, hogy az ellenség erejének nagyobb része; nevezetesen a' lovasok a' mi Népünknek jobb-szárnyára ütni szándékoznak; tehát Kapitány

Biró, a' *Szávoja* lovas Sergeli Obefflájdinántnak Svadromával ezeknek óltalomúl küldetett; de midőn a' mi szélen lévő Sas-tzimerünkhöz érkezne a' maga útjában, látja, hogy tsak a' leg-kifsebb ösvény-is rakva ellenséggel: de ez tsak ugyan ezen nagy szivű Vitéz Kapitányt meg-nem akadályoztata, kardot rántván elől maga, utánna az egész Svadrom által vágott ellenség Sergének közepén, sok már fogságban lévő Parasztokat, afszonyokat és gyerekeket meg-szabadita, és *Mojetserbe* menyén, ott őrizetet állita-ki, míg a' többi Sergek-is meg-érkezének. Ezen tsatában a' *Gyulai* Sergebéli All-Hadnagy *Hetzl*, és az 1-ső Oláh Sergebéli All-Hadnagy *Dvortsákon* kívül 40 embereink és 11 lovaink esének-el. Az *Orosz* Sergebéli Kapitány *Vallovits*, Székely Húszár Kapitány Gróf *Gyulai*, *Szávoja* Sergebéli fő Hadnagy *Bokkerfz*, és 1-ső Oláh Sergebéli fő Hadnagy *Hertzing* a' Strásamestertől fogva 41 emberekkel edgyütt meg-sebefittetnek: 330-an pedig sohólt se talaltatnak ezeken-kivül; hanem már az-ólta némellyek haza kerültek. Ezeken kívül itt egy 6, és három 3 fontú gollyóbilos ágyunk az ellenség' kezében maradott. Az ellenségnek kára itten sokkal nagyobbnak iratik; mert a' magokkal el-vitteken kívül, és 2 házokban meg-égetteken kívül, kiket magok ott meg-égettenek 139-en talattanak a' tsara-hellyén: ezeken kívül 3 Törököt fogtanak, és 3 rongyos Zafzlót vettenek-el. Itt ezen tsatában *Szávoja* Kapitány *Biró*, Székely Húszár Kapitány Gróf *Gyulai*, *Toskóna* Húszár Kapitány *Baranyai*, *Orosz* Kapitány *Róth* leg-jobban ki-

mutatták a' magok Vitézsegeket — és ezen Sergek-
 ből mindeniket ezek közzül mint mindenek előtt es-
 meretes Vitézeket, ugy-is küldették vala ezeket e-
 zen tsatára. (Eddig vagynak a' Szebeni tudósítások.)
 A' Lugosról, ezen hónapnak 7-dikén költ Le-
 velek azt erőltik, hogy ezen környéket a' szem e-
 lött fekvő véghetetlen Törökségnek Táborá oly
 nyughatatlaná nem teszi, mint a' minden-felől öfz-
 ve-tsaportozott úton álló tolvajoknak Serge. Már
 egy darab időtől fogva Temesvártól Káranfebesig
 olly félelmesek ezek miatt az útak, hogy már est-
 ve-felé egy Helységnek lakótsai-is meg-mozdúlva
 nem bátorkodnak. A' Táborhoz hadi-dolgokat költ-
 töztetett vizsiza-menő Paraszt szekerefeleket-is azon
 véres-verejtékkel keresték kevés szekér bérjektől meg-
 fosztották; sőt az ellenségtől meg-sebesített és el-
 szélesztett nyomorúlt katonák-is nem valának ezek-
 től bátorságosok; ezeknek-is fegyvereket és meg-
 maradott kevés köntöseket erőszakoson el-ragadoz-
 ták. Végtere egy egész banda álván öfzve, azzal
 fenyegetnek vala némely falukat, hogy azokat e-
 gészszén fel-prédálják. Ezt egy kemény szivű lakó-
 fokból álló Szoktán nevű Helység észre-vévén, az
Ejzterházi Antal Sergebéli kevés katonasággal fel-
 keresték ezen Bandát, és ezek közzül 16-at az ugy
 nevezett *Prébüler* erdőben meg-kapván, az erdő
 körül-vették, és valamint az ellenség az ellenség-
 gel reggeli 5 órától fogva dél-utáni 2 óráig ugy tü-
 z:lnék vala egy-másra; 9-et a' tolvajok közzül el-
 löttének, a' többit pedig mind meg-sebesítvén a'
 Vármegye Tömlöttzébe hozták. A' tolvajok egy
 Paraszt-

Parasztot és egy *Frajtert* agyon löttének. Más-nap *Standrecht* tartaték ezek eránt, kettőt fel-akasztának közzüllök, 5-öt pedig hajó-húzni küldének.

A' Hadi-tanátstói ki-adott tudósítások ezek:

(**) „ Az Erdélyi Nagy Hertzegségben *Talmátsnál* lévő Tábor Fő-Hadi-szállásáról kevés külömbbséggel tsak azok a' Tudósítások tétettek, *Septembernek* 5-dikétől fogva, mellyeket mi már ezen Levelünkben, a' *Szebeni tudósítások*-szerént meg-irtunk, azon külömbbséggel, hogy *Székely gyalog Obester Horváth* az el-estek' száma közé számlálta Kapitány *Christiánit*-is *All-Hadnagy Köntsevel*, és *Zászló-tartó Kézflerrel* edgyütt; de annakutánna bizonyos tudósítás után megint jelentette, hogy Kapitány *Christiáni* egy más *Tisztel* edgyütt a' *Török fogságban* életben vagynak. Ezen *Hadi-tudósításban* az-is nyilván jelentetik, hogy a' *Székelyek* között talám egy sem vólt, ki 4 — 5 *Törököt* el-ne ejtett vólna; de az ellenségnek sokkal számofabb vólt tsak ugyan a' miéinket hátrálni kényszerítette. — A' *Szebeni Tudósítások*-szerént fellyebb különösön megditsért *Tiszteken* kívül ez-is ott vagyon a' *Hadi-tanátshoz* jött tudósításban: „ fő *Hadnagy Burgarikh*, *All-Hadnagy Pettauer* és *Zászló-tartó Donáth* a' magok vitézségeket itten különösen ki mutatták, és főképpen az egész *Székelység* vitézi módra tsatázott. Az *All-Tisztek* között mindenek-felett megditsértetik *Székely Káplár Máté János*, ki, azon - kívül, hogy maga tulajdon kezével mindeneknek láttokra 3 *Törököt* el-ejtett, a' vele való *Népségnek* szün-

telen tsatázó tüzet öntött szívébe, és azokat egy valóságos vitézi bátorságra öztönözö szókkal eleveníteni meg-nem szünt; meg-ditsértetik egy első ágyuzó Regimentbéli Pattantyus *Szaukop*, ki, mi-nek-elötte a' fején meg-sebefittetett volna, 90 ágyu lövéseket, és meg-sebefittetése után-is egynéhányot igen ditséretesen tett. Meg-ditsértetik itt Székely Fráter *Páll János*, a' Vadász Seregbéli köz-ember *Péter István* és Székely Káplár *Bagya Albert*, ki a' maga tulajdon kezével nem csak egynéhány Törököt el-ejtett, hanem egy Strásmestert-is a' maga kotzkára vetett életével szabadított-meg a' haláltól.

Az Arménésnél lévő Bándtusi Táborból Septem-bernek 7-dikén. — „A' Pántsovában lévő Generálm. *B. Lilien*, *Kubinon* és *Ujj-Palánkán* keresztül *Moldovából* Septembernek 5-dikén azt a' hirt vette, hogy az ellenség a' szárazon, 77 Sajkákkal pedig a' Dunán *Szvinicza*-felé nyomúlna. — Az ellenség' Tá-bora még mind *Méhádia* és *Kornia* között a' mi földünkön fekszik, *Almásban* és körülötte csak ottan ottan jelennek-meg némely 3 — 400-ból álló ide's tova szágodazó Török Sergek, majd itt, majd amott. — A' F. Császár 2 Kapitányokat, u. m. a' *Vürtemberg* Dragoonos Sergebéli Kapit. *Vodnyántzki*, és a' Gréfen Húlsár Sergebéli Kapitány *Dániel* Urakat, azon különös Vitézi magok viseletékért, mellyet, a' nem régiben meg-irt tudósítás-szerént, a' *G. Vartensleben* Táborában, Generálmajor Bárd *Vétsei* alatt, az ellenséggel való tsatázásban mindenek felett nyilvánágsá tettek, ugyan azon lovas Sergeknél *Májorokká* tenni méltóztatott.

A Zemlini Táborból Septemb. 6-dikán. — „ *A Szémendria és Belgrád* között lévő úton Sept. 5-dikén dél-tályban mint egy 4 — 5000 főből álló gyalog és lovas Törökök szemléltetnek vala. Ezek éppen azok valának, kik nem régiben a *Szémendriánál* lévő Tábor el-hagyták vala. Midőn ezek *Krotzka és Vintsa*-felett menének egynehány ágyulövéseket botsáttának a' mi Dunán innen lévő szélő őrizeteinkre; de minden kár-tétel nélkül és azonkívül, hogy ezeket a' magok helyekből ki-mozdithatták volna. — „ *A Száczinna*l fekvő *F. M. L. Hertzeg Hohenlohe* azt vette észre, hogy naponként bizonyos számú Török Sereg 30 's több szekerekkel *Ofztrosznitzaba* mégyen, rész-szerént onnan marhá' eleséget költöztetni, rész-szerént ottan házakot le-rontván, annak fáját tüzi-fául *Belgrádba* költöztetni: parantsolatot ada azért Májor *Mihálovitsnek*, hogy ezekre rá-ütne; ki még *Septembernek 2-dikán* éjtszaka, a' *Szabad-seregbéliekből* bizonyos számú Népet 4 hajókra ültetvén, az *Ofztrosznitzai* Szigetnek szélében ki-szállittá. Ezen Népünk mind addig titokban vala itten, míg *Sept. 3-dikán*, mint egy 10-óra tályban a' *Szekerefek* arra a részre érkezének, és a' magok ki-rendelt helyekre el-osztatának. Ekkor a' mi Népünk véletlenül egész erővel ezekre ütven, 26-tat az ellenségből azonnal el-ejtének, 23-mat el-fogának és a' többbit el-szélesztették: 33 Szekereket öszve-rontának, 66 Ökröt és 4 lovat prédául hozának, olly szerentséfen, hogy a' mi Népünkben csak egy esék-el és 3 sebesítették-meg.

A' Horváth-országban Dubitzánál fekvő kevéssé számú Örző-seregtől Sept. 6-dikán: „ A' Trávnnyiki Basfa Pellovátz-felé költözött, és a' mint a' Kémek által ki-nyomoztatott, a' maga Táborát 3 részre osztotta: edgyik részével maga Bányaluka felé indúlt, a' másikat Novihoz küldötte, és a' 3-dikot Brédornál hagyta.

A' két edgyesült Romai és Orosz Tsászári Körtzimnál fekvő Tábortól Sept. 9-dikén. — „ A' nem régiben ujjolag el-vett és meg-szállott Jafsi Városfa körül történt dolgok, az ujjabb hadi-tudósítálok által, így bővitetnek: „ Midön az észre-véetetett volna, hogy a' Jafsi körül Táborba szállott Törökök és Tatárok valamely bizonyos tzélra igyekezének, parantsolatot vészen a' Sztrojestinél lévő F. M. L. Splényi Ur, hogy az Orosz Vezérrel Báró Elmpt Urral edgyet értőleg, a' magok Sergeikkel az ellenség ellen mozdúlnának. E' szerént meg-indúl Splényi Ur a' maga Sergeivel August. 3-dikán Sztrojestihöl, és mégyen Sergének nagyobb részével jobbra Sippota felé, azonban a' Herlennél az Erdödi Sergebéli Obesilájdinánt Képiró keze alatt lévő Osztály egy Belcesti nevü faluig fel-vonúlt, és a' Jákobánynál fekvő Orosz Tábornál meg-szállott. — Az Obesfl. Képiró Serge álla 2 Divisióból a' 2-dik Gárnizon Regimenttől Májor Develt alatt, kik 543 főből álló Erdödi Húzárságból: egy 343 főből álló Székely Húzárság Divisióból Májor Bora alatt: 200 kemény lövő Vadászokból az Erdélyi második Oláh Határnokok közzül Májor Derkhikh alatt, és 4 ágyuji valának. Még minek-elötte ezen Népsép

Belceftihez meg-nem érkezett volna, sok Moldovaiak jöttek Obeszlájdinánt *Kepiró* Úr elejébe, a' körül fekvő falukból, minden fel-kelhető jószágokkal edgyütt, és azt a' hirt hozták, hogy *Jafsiból* az ellenség, Aug 29-dikére virradó éjtszakán, nagy számmal ki-költözött, és olly tzéllal *Jongitsenyig* ment, hogy az *Herlennél* gondolt Seregre üsön, és annak utánna a' maga útját, vagy a' Bukovinai határ-szélekre *Botutsánnak* végye, vagy Erdélybe bé-üsön, vagy végre a' *Khotzimnál* meg-szállott Törököknek segítségül légyenek. Midön azért Obeszl. *Kepiró* *Belcestinél* meg-szállott volna, szágodazó Húszár Seregetskeket és Kémekeket küldé-ki, és meg-tudá ezek által, hogy már az ellenség a' *Hukhi* tetökre szállott. Aug. 30-dikán megint azt sajditá, hogy az ellenség innen-is elébb mozdult, és már nem meszszé volnának. Hogy hát magát a' szomszédban prédára ástitazó farkasok előtt jó módba állithassa, Aug 30-dikán éjtszakára kelve Karéba veszi a' maga Népet, és egész éjtszaka ugy áll vala. — 31-dikre virradolag reggeli 4 órakor el-érkezik az ellenség a maga egész erejével, kinek Tábora 3000 Törökökből, 4000 Tatárokból, 150 Jantsárokból álla és 14 ágyukból. két ló-farkos Balsa *Ibrahim Nazir*, és a' Tatár Szültának' Vezérsége alatt. Itt a' miénk t i. a' gyalogok fő Tisztje jó elein az ágyukból tüzet adatván, a' Húszárok pedig óldaloslag az ellenségnek nyakára hágván, kényszerítettének visszahátrétni. — Nem sokára annak-utánna az ellenségnek egész ereje körül vévén a' mi Népünke *Ibrahim* alatt, reggeli 4 órától fogva 11 óráig mind a' ké

rész-

részről mind addig tsatázának, míg az ellenség végre kéntelenítették hátrálni. A' Tatárok magokat egy gödörbe húzák, és midön már szinte az ellenség' fején járna a' mi Népünk, meg-érkezék a' F. M. L. *Splényi* Urtól küldött segítség-is Székely Húszár Obesflájd. Gr. *Nemes* Ur, egy Svadrom Erdő Húszársággal, és egy Svadrom Székely Húszársággal *Oanefiéből*, és a' Izaadó ellenségnek a' maga Húszárjaival utánna indulván, mintegy egy óra alatt éppen ott éré-bé ezeket, liól egy hidon kell valának által költezni; hol meg-szoritván őket, 85. közöttök le-vágott, egy Zászlót el-vett és 27 Jantsárokat el-fogott. — Midön már itt az ellenségnek egész Serege meg-verettetett és el-fzélesztetett volna, a' hegy alatt meg-szálla Obesflájd. *Képiro* Ur; más nap u. m. 1-ső Sept. *Jajsi*-felé indúla; minek utánna ezen kis Taborotska 1000 Töröknél és Tártárnál (a' fellyebb emlittetteken kívül) többet halva hagyott volna a' földön, a' miénk között pedig csak 22 legények és 16 lovak estenek volna-el; és meg-sebessítettének volna 65 férfiak és 40 lovak. — F. M. L. *Splényi* Ur meg-ditséri álhatos vitézségéről nevezetesen Obesflájd. *Képiro* Urat, Obesfl. *Nemes* Urnak egy szempillantotban magát fel-talált hadi-tüzét és bölts vezérlését, Májor *Dookhikh*, Kapitány *Szarvasi*, *Kollmann*, *Vajna*, *Imgarten*, fő Hadnagy *Szabó* Urakat és az egész jelen volt Népséget. Sok Húszárok, kiknek lovaik el-lövettek vala, a' Karabély kezekbe lévén a' lovasokkal együtt nyargaltanak, és a' gyalogság-is ki-mondhatatlan tüzzel nyargalt az ellenséget nyomba nyargal.

galva kergető Húzárság után. — Septemb. 3-dikán, mint-hogy az ellenség ki-költözött vala *Jafsiból*, bal-felől az Orosz Sereg *Holbokából*, jobb-felől pedig a' miéink a' jobb Tábori helyeket el-foglalván, a' Vároft őrizet alá-vevék, a' mint már ezt meg-irtuk vala. — *Khotzimból* az ellenség éjjel nappal próbálgatja a' ki-ütést, de mindenkor véres fővel kényszerítették visszsa-térni. — 30-dik Aug. Obester *Mészáros* Ur egy gollyóbist kapott vala a' lábának térdén fellyül való részébe, de már meg-gyógyúlt. — Sept. 2-dikán Pattantyus All-Hadnagy *Grimfel* egy ellenséges ágyu-gollyóbisnak áldozta életét; más napra virradolag pedig Pat. Kapitány *Marquis de Chasteler* jobb lábán meg-sebesítettett; de a' mint tartatik sebe gyógyúlható. Eddig van a' Hadi-tanás' tudósíttása. (**)

Komárom: Edgy 69 esztendőös *Szabó János* nevű *Banai* lakós, a' napokban maga önként hozta ide bé a' maga Fiját *Szabó Adámot*, hogy katonának adja, 's mikor a' fija vonogatta magát, ekképpen biztatta: „Hogy ne-mennél-el fiam, hogy Magyar „Hazáért szolgálj, hiszen Magyar vagy te-is mint „az Atyád? Ládd én magam-is katona voltam, 's „most-is mingyárt el-mennék tsak vennének-bé. „A' Tekéntetes Szolga Biró Urak nagy örömmel hallgatták ennek az öreg Magyarnek fiját biztató szavait. — Bár ezt a' szép példát fokban követnék! A' melly ember a' Haza-szeretetétől ösztönöztetvén önként megy katonának, fel ér az hárommal olyan-nal a' kit erővel visznek-el. — Mi tette olly híressé a' Húzárokat egész Európában az ő bámúlásra

lásra méltó vitézségekről, melly - szerént tiszerte magoknál számofabb ellenséget meg - futamtatnak? A' többek között ez az oka, mert Húszárnak önként ment a' Magyar eleitől fogva, és ditsőségek tartya a' lovon való szolgálatot; de a' gyalogságot erővel fogdofsák. — Igen nagy erejére szolgálna hadi Sergeinknek; ha még egynéhány Magyar gyalog Regimentet Húszárnak változtatnának! Kivált a' Török ellen egy Húszár Regiment felér tiz gyaloggal.

Még a' Tavaszszal méltoztatott parantsolni ő Felsege, hogy Pestről Debretzenbe egyenes Posta állittasék. Ezen útban Posta-mesterekké lettek a' többek között *Botlik Mihály* Ur, *T. Sz. Miklóson*, és *Fögtövi Sámuel* Ur Szoboszlon, mind ketten igaz törökös Magyarok és Réformátusok. — Bár a' mi Eleink kaptak volna eleitől fogva az ilyen hivatalokon: ugy az idegenek nem foglalták volna-el azokat! — De a' miéinknek az előtt nem kellett sem az ilyen hivatal, sem a' Vendég-fogadótság, sem Kalmárság, sem Könyv-nyomtatás, sem más tiszteletes mesterségek, 's mi lett belöle? Ez hogy sok Nemesnek már most alig akad-meg a' szür a' nyakába, az idegenek pedig, a' kik az ilyen hivatalokon 's mesterségeken kaptak, Uri módon élnek. — Sok részben igaz mi röllünk ez a' példa beszéd: *Hartz után okos a' Magyar*. — Nagy ditséretet érdemel Debretzen tsak azért-is, hogy a' Kalmárságot idegeneknek nem engedte.

Kafán egy kis Tárfaság állott-fel, mellynek tzelja a' nyelvnek gyarapítása. — A' hires. Párfi

Társaság-is tsak ilyen vólt a' maga kezdetében, mig ama nagy lelkü Kárdinál *Ruhelien*, a' ki tsak ez edgyért hallhatatlanságot érdemel, olyan lábra nem állította azt, hogy állyon 40 személlyekből, kik közzül ki ki 1200 Livra fizetés mellett munkálódjon, a' nyelvnek pallérozásában. Bár tsak itt-is a' *Ruhelien* nagy Lelkével Biró 's Hazájokat szerető Fő-Rendekből olyanok vólnának; kik így munkálódnának született nyelveknek bóldogításában. — Mert tsak addig leszfz a' Magyar Magyar, mig ez a' nyelv virágzig. — — Ha Eleink olly nagyon nem ragaszkodtak vólna a' Deák nyelvhez, most ez a' Nemzet egy vólna Európának leg-nevezetesebb Nemzetei között, a' nyelve pedig mind bővségére, mind szépségére nézve; mindeniket fellyül haladná. — Tsak ez előtt négy esztendővel, ha azt kérték vólna, hogy Magyarúl follyanak minden Törvény-székek; minden bizounyal megnyerték vólna. Mert a' Királyi Felség-is örömeft szeretné, annak a' Nemzetnek nyelvét, 's az-által erköltsét pallérozni, a' melly leg-első Titulusa között. —

Mindenek nagy györörüséggel olvafsák itt a' több szép Magyar Könyvek között, a' *Dugonits Ur' Etefkáját*, annyival inkább hogy ez Magyar Kis-afszonynak nevezetes történeteiről irattatott szép Magyar Román. Régi Eleinknek szokásokról 's szóllások módjáról, sok hasznos jegyzésekkel meg-ékesített. Nagy tizteletet 's szeretet érdemel ennek bölts Irója, az egész Hazától.

Azok között a' Nemes Hazafiak között, kik sok-féle Munkájokkal kedveskednek a' Hazának, bár tsak olyan-is támadna; a' ki holmi szép *Danlokat* 's a' jó erköltset meg-nem sértő *Ardákat* botsátana-ki, hogy a' danlasban gyönyörködő Leányaink 's Kis-afszonyaink, e' részben-is a' Frantziákra 's más idegen Nótákra ne-szorúlnának.

A' Bánátusban lévő Török Tábor a' Seráskier alatt még-is a' maga meg-feneklett helyében fekszik; de a' Nagy Vezér (meg-értvén, hogy a' Ke- resztényeknek leg-főbb Vezérek *Laudon* hátúlról titkos dolgokban mesierkedik) Servia-felé indúlt 70-ezered magával, és minden órán ütközni akar; mivel nem régiben a' Török Pápától olly parantsolatot vett, hogy vagy meg-ütközzék, vagy meg-haljon. —

A' 7-elztendeig tartott Pruszsus háború alkalmatóságával egy Barát mint F. Tsászári Kém ugfogatott vala-el a' Pruszsusoktól: ezt *Fridrik*, mint Papot, nem akarván halállal büntetni; Spandáuban fogságban tartotta: a' mostani Király ennek meg-kegyelmezett és most Bétsben vagyon.

Hir-adds.

A' jövő Debretzeni Szabadtságkor, nevezetesen Oktobernek 6-dik 7-dik 's 8-dik napjain, néhai M. b. Profelsor T. *Varjas János* Uramnak Könyvei, a' Réfórmátum Collégiumban kótyavetyére fognak botsáttatni. Talaftatnak ezek közt válogatott Deák, Frantzia, Német és Magyar Könyvek minden-féle Tudományokra, kivált pedig a' Nap-keleti nyelvekre tartozók. A' kik ezekből magoknak szerezni kívánának, a' nevezett napokra ne-sajnállyanak megjelenni.